

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

פרשת עקב

שנת תשס"ח

א. תוספת ברכה.

פרק ז' פסוק כו':

ולא תביא תועבה אל ביתך (ו' כ"ז)
כאן הכונה על ע"ז, ובמשלי (ט"ז ה') כתיב תועבת ה' כל גבה לב, ועל
יסוד שינוי התוארים האלה סמכו חז"ל לומר, כל המתגאה כאלו עובר
עבודה זרה (סוטה ד' ב'), יען כי שניהם מכונים תועבה.
ואמנם פשוט הדבר, דהלשון "כאלו" הוא רק על דרך הפרזה, להפליג
בגנות מדת הגאווה לאדם קרוץ מחומר, יען כי לא יתכן, שיהי' ממש כעובד
ע"ז, כי הלא ע"ז הוא אחד מהדברים שעליהם יהרג ואל יעבר, ואין סברא
לצרף להומר זה את המתגאה, אשר היא רק מדה מגונה ומכוערת.
וראי' מוכרחת דהלשון "כאלו" הוא לאו דוקא כאלו ממש ובא רק על
דרך ההפלגה — ממשנה דאבות (סוף פרק ה') בן מאה כאלו מת, ושם
ודאי איננו כמות ממש שתהא אשתו אלמנה ובניו יתומים, אך בא להפליג
קושי החיים של בן מאה שנה, שהחיים אינם חיים, והם למשא.
וכעין זה בב"מ (ל"ט א') כשבויין ולא שבויין ממש, ועל אופן זה צריך
לפרש הרבה מאמרים בתלמוד, שנרמו זה לזה בלשון "כאלו" והם רק
על דרך ההפלגה והפרזה.

שאלות

1. לכאורה מה הקושי הצומד לפני כרענו?
2. למה זה "על דרך הפרזה" ולא אמר?
3. למה "כאלו" הוא אכן רק דומה והפרזה ולא מצטרף לכך ומה הוכחתו?
4. התוכל לנסות ולפאר את המלה: תועבה ככ"ל ופא'יחוד לפי הנאמר כאן?

* * *

ב. הכתב והקבלה.

פרק ז' פסוק כה':

חשרסון באש. ולרעותינו (ע"א מ"ג ז') ציעור האלילים הוא ע"י שמיקה, כראש שהם דברו מאלילי
מחכות, וקרא מיירי מאלילי עץ, וכלשון רמז"ס צמ"ס (מלך קס"ה) מלך לאנד אלילים צכל
מיני לצוד והשחטה צעצירה שריפה הריקה וחחוך כל מין צמה שיהיה יותר מופלג ויותר מעשה
בהשחטה, וכ"כ הרא"ה צמינך (מלך חל"ו) ועמס' (מ"ד א' ד"ה כחן) דלירושלמי יש חילוק בין
של מחכות לשל עץ, אמנם מדלל כחצו העוסקים (יו"ד ס' קמ"ו ס"ד) דנשל עץ מלחה צעצירה,
לא משמע קן. והנה לדעת ר"ח (צמס' חולין פ"ח ז' ד"ה שמיקה) דשמיקה דנעי צלילים הייט
ע"י שריפה, דכל אליל חלחה צעצירה דומיא דעגל, וכ"ד הרשב"א שם והרמז"ס (פ"ס מעט"ס
ה"ו) כי דנמטילו לים המלח לריך לשורפו חלחה, א"כ קרא דילן כפעט"י דצין של מחכות צין של
עץ נעי שריפה, ועיקר שרש שרף הורחח' רפיות חלקי עלם הדבר, שהאש ירפה כח העמדתו עד
שיחפרו חלקיו זה מזה ויסוצו לאצק ועפר (כמ"ס צמור כ"א ט', צאם חשרף) וגם המחכות
יוכל לצוא ע"י שריפה להיות אצק ועפר, כמו שידענו מנעלי החימא שצמערצין מלח טרערי עם
גפרית, או נאטרס מין מלח אלקאלי, אז יחפרר הזה צאם עד אשר דק כעפר ואצק (וסרוד
הרכבת חלקי המחכות צדך זה עד שנעשה דק כעפר נקרא צלמוס קאלניירען) א"כ שריפה
דקרא הוא צעלמו השמיקה צמפי רעותינו, והכחצ והקבלה חולמים יחדיו, אמנם לשיטת העוסקים
החולקים על ר"ח, וכן להמקשים על הרמז"ס דנעי שריפה צמטילו לים המלח, לא ידענא לייסר
קרא דילן.

הנמצאים המכונים אלה אינם כלל בברכותם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם להבטיח
הנמצאים בהם יעציתם איזה אדם יעציתם דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם להבטיח
בהם יבטא דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר
והוא יבטא דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר
הפירוש בברכות המכונים אלה אינם כלל בברכותם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם להבטיח
הנמצאים בהם יעציתם איזה אדם יעציתם דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר
והוא יבטא דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר ויבטא דבריהם כדאי להיזהר

שאלות:

1. מתי ולמה תפסק?
2. פרשנו מביא את ר"ל כי כאן מקור כל הציווים של ברכות, התוכל להוכיח זאת מן הפסוקים?
3. הקב"ה הוא מקור כל הברכות למה אמר כן אין טעם או צורך לברכו?
4. עצם אמר כן בשם מה פאות הברכות ומה תוצאתן?
5. מה פדיון קורה כאשר אין מברכים?

* * *

1. אבני שהם.

פרק ח', פסוק י': ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך (ח', י').

במטבע הברכה השלישית שבבהמ"ז אמר: רחם ה' אלקינו על ישראל עמך ועל
ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך וכו', ובברכה אחת מעין שלוש, התקינו להזכיר גם
"ועל מובחך" (וברמב"ם סוף פ"ג מהל' ברכות אינו מוזכר). עוד יש ביניהן, שבברכה
אחת מעין שלוש נאמר: ונברך עליה בקדושה ובטהרה, ואילו בבהמ"ז לא
הוזכרו דברים אלו.

ונראה לבאר עפ"י המשנה בשלהי מס' סוטה: מיום שחרב בית המקדש ניטל טעם
הפירות, ובגמ' (מ"ט ע"א) תניא: ר"ש בן אלעזר אומר, טהרה ביטלה טעם וריח. ופירש"י,
טהרה שפסקה מ ישראל, ביטלה טעם הפירות וריחם, שמתוך שהיו טהורים ונוהגין בטהרה,
אף הקב"ה מטהר פירותיהן מריח רע ומטעם רע. ומביאה הגמ': רב הונא אשכח
תומרתא דחינוניתא, שקלה כרכה בסודריה, אתיא רבה בריה, אמר לו, מוריהנא ריחא
דחינוניתא, אמר לו, בני, טהרה יש בך, ופירש"י: לפיכך מריחה לך, ולא בטל הריח
מאצלך עיי"ש.

שאלות:

1. פרשנו מהפ"ח שהפ"ח שפ"ח ברכת המזון הראי"ה לבי"ח ברכת מצ"ח של"ח ודוקא מוצא תוספות
בקצרה, האם ומה מצ"ח לכך?
2. התוכל למוצא נימוקים אחרים?
3. מה טעם החורפן ואיך ניתן להסביר זאת?

* * *